

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň Mgr. Sylvy Šiškeové a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobkyně: **J. H.**, zastoupené advokátkou Mgr. Lucií Stejskalovou, se sídlem Heršpická 813/5, Brno, proti žalovanému: **Zeměměřický a katastrální inspektorát v Brně**, se sídlem Moravské náměstí 1/1, Brno, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **EG.D, a. s.**, se sídlem Lidická 1873/36, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 3. 2018, č. j. ZKI BR-O-121/1096/2017-4, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 28. 5. 2020, č. j. 30 A 80/2018 - 141,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Osoba zúčastněná na řízení **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] V projednávané věci jde o evidenci vlastnického práva státu k části pozemku v katastrálním území V. Š., kterým vede zatrubněný potok H. a protíná předzahrádku žalobkyně. Podle žalobkyně došlo k odnětí jejího vlastnického práva k této části pozemku během obnovy katastrálního operátu.

[2] Katastrální úřad pro Jihomoravský kraj, Katastrální pracoviště Brno-venkov (dále jen „katastrální úřad“) dokončil dne 15. 10. 2014 obnovu katastrálního operátu

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Podle stěžovatelky nastala situace tzv. skryté duplicity. Před obnovou katastrálního operátu byly ve veřejném seznamu pro spornou část pozemku p. č. XD obsaženy dva zápisy vlastnictví svědčící jak stěžovatelce, tak státu. Katastrální úřad měl správně vytvořit nový pozemek (který by svou výměrou odpovídal překryvu pozemků p. č. XA a p. č. XD) s novým parcelním číslem, na něj zavést nový list vlastnictví a zapsat duplicitu vlastnického práva. To vyplývá z § 40 odst. 4 a § 62 odst. 2 katastrálního zákona. Stěžovatelka odkázala na rozsudek ze dne 3. 5. 2017, č. j. 7 As 290/2016 - 28. Nejvyšší správní soud v něm připouští, že ačkoli by podle katastrálního zákona duplicita vlastnického práva k témuž pozemku neměla vznikat, spolu s digitalizací katastru nemovitostí bude nadále docházet k situacím, kdy v katastru bude duplicitně zapsáno vlastnické právo. Duplicita je tak přítomna v různých složkách katastrálního operátu.

[7] Podle stěžovatelky zde není pochybnost o jejím vlastnickém právu i ke sporné části pozemku (jež po obnově katastrálního operátu tvoří část pozemku p. č. XD). K tomu stěžovatelka obsáhle popsala, na základě jakých listin z minulosti dovozuje své vlastnické právo. Stěžovatelka má za to, že krajský soud nepřesně popisuje obsah spisu i průběh dokazování. Poukázala na možný rozpor s nálezem Ústavního soudu ze dne 4. 6. 1998, sp. zn. III. ÚS 398/97. Nesouhlasí rovněž s tím, že krajský soud nezohlednil, že potok

pokračování

Hloušek nejdříve tekla mimo pozemek p. č. XA a po zatrubnění se nachází v nové poloze. Odůvodnění bodu 45 napadeného rozsudku je podle stěžovatelky navíc neurčité; neexistují totiž listiny svědčící o vlastnickém právu státu ke sporné části pozemku p. č. XD. Takové listiny podle stěžovatelky neexistují. I pokud by však existovaly, nelze z rozsudku seznat, o jaké listiny se jedná.

[8] Stěžovatelka namítá rozpor napadeného rozsudku s rozsudkem Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1840/2003. Podle něj nemůže obnova katastrálního operátu měnit vlastnické právo k nemovitosti. Žádný nabývací titul k pozemku p. č. XD ve prospěch státu však neexistuje. Naopak je zde řada takových titulů svědčících stěžovatelce či jejím právním předchůdcům. Rozsudek krajského soudu není konzistentní, neboť sice uvádí, že obnovou katastrálního operátu nemůže dojít ke změně vlastnického práva u pozemku p. č. XD, avšak opomíjí, že k takové změně došlo u pozemku p. č. XA. Ten byl před obnovou katastrálního operátu celistvý (jinak by přece neměl stejné parcelní číslo). Poté se rozdělil na pozemky dva, přičemž chybí nyní sporná část pozemku p. č. XD.

[9] Krajský soud navíc nezohlednil, v jaké době probíhalo technickohospodářské měření. Minulý režim přistupoval zcela odlišně k hájení vlastnického práva. Pokud by právní předchůdce stěžovatelky nesouhlasil se zatrubněním potoka, vystavil by se riziku perzekuce. Stěžovatelka odkázala na nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2011, sp. zn. I. ÚS 3248/10, či ze dne 16. 7. 2013, sp. zn. I. ÚS 4365/12, které krajský soud nezohlednil.

[10] Krajský soud dále neprovedl důkazy, které stěžovatelka navrhla, neboť podle něj nejsou relevantní. Jde o územní plán obce Kuničky, e-mailovou komunikaci s osobou zúčastněnou na řízení a usnesení Okresního soudu Brno-venkov ze dne 26. 7. 2000. Územní plán prokazuje zatrubnění potoka jako podzemní stavbu, která není součástí pozemku, a také to, že vlastník zatrubnění nemusí být současně vlastníkem pozemku. E-mailová komunikace s osobou zúčastněnou na řízení prokazuje, že elektrická přípojka domovního vedení vedoucí k domu č. X není ve vlastnictví osoby zúčastněné na řízení; zřídil ji právní předchůdce stěžovatelky. Tato přípojka je stejně jako zatrubnění potoka Hloušek vedena v zemi, pod nyní spornou částí pozemku p. č. XD. Usnesení okresního soudu má prokázat, že v dědickém řízení se nacházel celý pozemek p. č. XA včetně nyní sporné části.

[11] Stěžovatelka upozornila i na chybu v číslování pozemku p. č. XE, které se dopustily oba správní orgány. Krajský soud se k této chybě nevyjádřil.

[12] Katastrální úřad se dále mylí, pokud hovoří o zachování celkové výměry pozemků. Patrně opomenul, že mezi pozemky nyní označenými p. č. XB a p. č. XC chybí část pozemku, která byla dříve součástí pozemku p. č. XA. Argumentace mezní odchylkou, k níž přistoupil krajský soud, není namístě. Z jednoho celistvého pozemku se totiž po obnově katastrálního operátu staly pozemky dva, které na sebe nenavazují, přičemž mezi nimi leží pozemek, který se stal součástí pozemku jiného vlastníka (státu).

[13] Stěžovatelka odmítá, že by šlo o občanskoprávní spor. Katastrální úřad totiž obnovou katastrálního operátu stěžovatelku zkrátí na vlastnickém právu, které měla do té doby zapsáno v katastru nemovitostí.

[14] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na napadené rozhodnutí a ztotožnil se se závěry krajského soudu.

[15] Osoba zúčastněná na řízení se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[16] Kasační stížnost je podána včas, osobou oprávněnou a míří proti rozhodnutí, proti kterému je kasační stížnost přípustná.

[17] Kasační stížnost není důvodná.

[18] V projednávané věci jde o posouzení zákonnosti postupu katastrálního úřadu při obnově katastrálního operátu přepracováním souboru geodetických informací, tedy převodu dosavadní katastrální mapy do elektronické podoby (§ 43 katastrálního zákona). Znamená to, že je dosavadní katastrální mapa „převedená z pevné podložky do počítačového souboru, který umožňuje vedení katastrální mapy pomocí výpočetní techniky. Z nové digitální mapy jsou pak vypočteny zpřesněné výměry parcel, aniž by tímto byly jakkoliv dotčeny právní vztahy k předmětným nemovitostem“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 12. 2009, č. j. 9 As 10/2009 - 35). Katastrální úřad tak provádí pouze úkony technické a evidenční (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 1. 2005, sp. zn. 22 Cdo 1840/2003, a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 12. 2009, č. j. 9 As 10/2009 - 35). Při rozhodování o námitce podle § 45 odst. 3 katastrálního zákona může katastrální úřad opravovat pouze chyby ve smyslu § 36 téhož zákona (tedy chyby vzniklé zřejmým omylem či nepřesností).

[19] Podstata stěžovatelčiných kasačních námitek (stejně jako námitek žalobních) spočívá v nesouhlasu s evidencí vlastnického práva státu k části pozemku p. č. XD, nikoliv v pochybení katastrálního úřadu v procesu obnovy katastrálního operátu. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se závěrem krajského soudu, podle něhož spor o vlastnické právo k nemovitostem nemůže řešit katastrální úřad v řízení o námitkách proti obnově katastrálního operátu. Spor o určení vlastnického práva náleží do pravomoci soudů rozhodujících v občanském soudním řízení (rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 26. 7. 2007, č. j. 29 Ca 162/2005 - 52, č. 1432/2008 Sb. NSS, nebo rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2006, č. j. 5 As 16/2005 - 88, a ze dne 3. 5. 2017, č. j. 7 As 290/2016 - 28).

[20] Pravomoc správního soudu při přezkumu rozhodnutí o námitkách proti obnově katastrálního operátu se omezuje na posouzení správnosti převodu katastrální mapy z grafického podkladu do digitální podoby. Stěžovatelce zde tedy nelze poskytnout širší ochranu než posoudit, zda katastrální úřad nepochybil při obnově katastrálního operátu přepracováním souboru geodetických informací (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 6. 2008, č. j. 9 As 12/2008 - 182).

pokračování

[21] Podle stěžovatelky došlo obnovou katastrálního operátu ke změně vlastnického práva u části pozemku původně označeného p. č. XA. Krajský soud podle ní nezohlednil, v jaké době probíhalo technickohospodářské měření. Další námitky směřují k (ne)existenci právních titulů k vlastnictví nemovitosti; podle stěžovatelky žádný právní titul nesvědčí o vlastnickém právu státu.

[22] K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že historickému vývoji evidence údajů vztahujících se k dotčeným pozemkům se správní orgány věnovaly velmi podrobně. Pozemek p. č. XD byl vytvořen při technickohospodářském mapování, tedy po vyšetření a zaměření hranic v terénu v 60. a 70. letech minulého století. Vlastnické právo k tomuto pozemku bylo zapsáno státu. Krajský soud uvedl, že podle zákona č. 22/1964 Sb. a jeho prováděcí vyhlášky č. 23/1964 Sb. (zejm. jejího § 4 odst. 2 a § 5 odst. 4) v rámci technickohospodářského mapování mohlo dojít k novému zápisu práv k nemovitostem, které nemusely s ohledem na historické souvislosti evidence nemovitostí bez dalšího navazovat na předchozí zápisy v pozemkových knihách. Zároveň ze správního spisu neplyne, že vlastnické právo státu k pozemku p. č. XD bylo zapsáno v důsledku zcela zjevného omylu pracovníka geodézie v rámci technickohospodářského mapování. Hodnocení krajského soudu není v rozporu se správním spisem a Nejvyšší správní soud s ním souhlasí.

[23] K námitce stěžovatelky, že technickohospodářským mapováním bylo jejímu právnímu předchůdci odňato vlastnické právo, Nejvyšší správní soud připomíná závěry své dřívější judikatury. V rozsudku ze dne 17. 1. 2008, č. j. 1 As 40/2007 - 103, se zabýval pojmem „zřejmý omyl“ a podmínkami, za kterých lze provést opravu takového omylu ve smyslu § 36 katastrálního zákona. Uvedl, že zřejmý omyl je „charakteristický vždy tím, že je v něm obsažen lidský činitel. Jako omyl proto nelze posuzovat objektivní skutečnosti způsobující nesoulad katastru se skutečným stavem (např. změnu právní úpravy zápisů do katastru (...)) katastr nemovitostí je přímý nástupce evidence nemovitostí, která vznikala postupně od poloviny let šedesátých do konce let osmdesátých. V daném případě je tedy de facto napadán nesprávný postup pracovníků střediska geodézie, kteří vytvářeli evidenci nemovitostí, a to podpůrně na základě pozemkových knih a dokumentů ze sbírky listin a na základě vlastního šetření skutečného stavu právních vztahů k té které nemovitosti. Nebyl-li pak zápis uvedený v pozemkové knize převzat do evidence nemovitostí, nemuselo se jednat pouze o opomenutí pracovníka tehdejšího střediska geodézie, ale i o výsledek šetření skutečného stavu věci, kdy mohlo vyjít najevo, že příslušný zápis již nemá opodstatnění. Z rozporu mezi zápisem v pozemkové knize (a listinou jej potvrzující) a zápisem v katastru nemovitostí proto nelze bez dalšího dovozovat zřejmý omyl (...).“

[24] Dále lze připomenout rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 6. 2008, č. j. 1 As 46/2008 - 134, či ze dne 13. 3. 2013, č. j. 7 As 187/2012 - 31, podle kterého „pracovník geodézie nebyl po provedeném šetření povinen převzít bez dalšího údaje evidované v pozemkové knize do evidence nemovitostí. Zápisy v pozemkových knihách byly pouze podpůrné. Aby mohl být učiněn závěr, že nepřevzetí údaje bylo zřejmým omylem, nestačí prokázat, že k nepřevzetí údaje došlo skutečně v rozporu s právem. Nutné je zjištění, že se muselo jednat o zcela zjevný omyl pracovníka geodézie, nikoliv výsledek jeho uvážení, například proto, že jiná alternativa než převzetí údaje do evidence nemovitostí nepřicházela v úvahu.“

[25] Již krajský soud správně upozornil také na závěr, které přijal Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 19. 4. 2018, č. j. 7 As 58/2018 - 21, podle něhož „v řízení o opravě chyby nelze opravovat změny, ke kterým došlo v důsledku právní úpravy, resp. na základě vzniku evidence nemovitostí a technickohospodářského mapování. Právě o to se však stěžovatelé kasační stížností snaží. Snaží se zpochybnit výsledek předmětného mapování a docílit opravy chyby v katastru podle údajů před tímto mapováním. To však právní úprava explicitně neumožňuje. Právní úprava neumožňuje katastrálním úřadům hodnotit zákonnost procesu mapování a v případě jeho nezákonnosti zasahovat do katastru nemovitostí. Jak již bylo opakovaně uvedeno, katastrální úřady mohou opravovat pouze zřejmé omyly, popř. nepřesnosti stran měření, zobrazení předmětu měření v katastrální mapě a při výpočtu výměr parcel. Pouze takové omyly a nepřesnosti mohou katastrální úřady napravit v řízení podle § 36 katastrálního zákona.“

[26] Nejvyšší správní soud se ztotožnil se závěrem krajského soudu, podle něhož sporný stav nevznikl v roce 2014 obnovou katastrálního operátu, tj. převodem katastrální mapy z grafické formy do formy grafického počítačového souboru, ale již koncem 60. let 20. století při technickohospodářském mapování. Jak již bylo uvedeno, katastr nemovitostí má evidenční charakter. Katastrální úřad tedy není povinen ani oprávněn hodnotit věcný obsah listin, na jejichž základě provádí zápis do katastru nemovitostí. Vlastnické právo státu k pozemku p. č. XD bylo možné v tomto případě do evidence nemovitostí zapsat podle zákona č. 22/1964 Sb. a podle § 4 odst. 2 a § 5 odst. 4 vyhlášky č. 23/1964 Sb. Jak již kasační soud uvedl v bodě 20, určení vlastnického práva státu k pozemku p. č. XD (či jeho části) nespadá do kompetence katastrálního úřadu, a tedy ani do následného posouzení správních soudů. O tom stěžovatelku vyrozuměly již správní orgány i krajský soud. Podstatná část stěžovatelčiny kasační argumentace tedy nepředstavuje relevantní polemiku pro přezkum věci týkající se obnovy katastrálního operátu, nýbrž patří spíše do řízení o určení vlastnického práva, které však mohou řešit jen soudy rozhodující v občanském soudním řízení. Nálezy Ústavního soudu, na které poukázala stěžovatelka, se pak vztahují právě k tomuto typu řízení.

[27] Nejvyšší správní soud se dále zabýval tím, zda měl katastrální úřad zapsat duplicitu vlastnického práva v důsledku tzv. skryté duplicity.

[28] Podle § 40 odst. 4 katastrálního zákona „při obnově katastrálního operátu se do katastrální mapy doplňují parcely pozemků evidovaných dosud zjednodušeným způsobem, pokud to umožňuje kvalita jejich původního zobrazení.“

[29] Podle § 62 odst. 2 katastrálního zákona „pozemky evidované v katastru podle odstavce 1 se považují pro účely zápisu práv za pozemky podle tohoto zákona. Údaje zjednodušené evidence se považují za součást katastrálního operátu. Katastrální úřady mají nejméně do doplnění pozemků evidovaných dosud zjednodušeným způsobem do katastrálních map v úschově pozemkové a železniční knihy a operát bývalého pozemkového katastru. Z těchto dokumentů vyhotoví katastrální úřad na požádání výpisy, opisy nebo kopie.“

[30] Žalovaný uvedl, že v projednávané věci ke skryté duplicitě nedošlo, neboť vlastnické hranice pozemku původně evidovaného zjednodušeným způsobem jako p. č.

pokračování

XA byly vyšetřeny při technickohospodářském mapování a tento pozemek byl technickohospodářským mapováním ohraničen. K „překryvu“ listin prokazujících vlastnické právo k téže části zemského povrchu tak nedošlo. Pozemek p. č. XA byl při obnově katastrálního operátu přepracováním doplněn do katastru nemovitostí a jako parcely katastru nemovitostí p. č. XB a p. č. XC zapsán jako vlastnictví stěžovatelky. Pozemek p. č. XD však byl již před obnovou katastrálního operátu evidován ve vlastnictví státu. Krajský soud pak konstatoval, že ze správního spisu neplyne, že by u sporné části pozemku p. č. XD existovala duplicita vlastnictví státu a stěžovatelky, nýbrž výlučně to, že pozemek p. č. XD náleží do vlastnictví státu od jeho vyšetření v rámci technickohospodářského mapování. Nejvyšší správní soud v tomto posouzení neshledal pochybení a odkazuje na své závěry k povaze technickohospodářského mapování.

[31] K námitce ohledně snížení výměry pozemku p. č. XA je třeba opět poukázat na změnu v evidenci pozemku po technickohospodářském mapování, provedenou na základě šetření hranic pozemku v terénu za účasti jeho tehdejšího vlastníka. Nejvyšší správní soud shodně s krajským soudem odkazuje na odůvodnění rozhodnutí katastrálního úřadu. Podle něj je rozdíl mezi dosavadně evidovanou výměrou parcel pozemkového katastru a součtem výměr obnovených pozemků p. č. XB a p. č. XC menší než dovolená mezní odchylka. Výměry doplňovaných pozemků byly navíc vyrovnány. Výměra podle původního pozemku p. č. XA tak v souladu s bodem č. 14 přílohy katastrální vyhlášky zůstala zachována. Jak již Nejvyšší správní soud uvedl výše, nelze souhlasit se stěžovatelkou, že by se z jednoho celistvého pozemku až po obnově katastrálního operátu v roce 2014 staly pozemky dva – tento sporný stav vznikl již technickohospodářským mapováním v 60. letech 20. století. Právní úprava přitom katastrálním úřadům neumožňuje hodnotit zákonnost tehdejšího procesu mapování.

[32] Nejvyšší správní soud připouští, že hájení vlastnického práva za minulého režimu mohlo být složitější, než je tomu dnes. To však neznamená, že by bylo možné provést stěžovatelkou požadované změny v rámci obnovy katastrálního operátu, jež k nim ze své podstaty vůbec neslouží.

[33] Stěžovatelka dále namítla, že krajský soud neprovedl důkazy, které navrhla. Podle zásady volného hodnocení důkazů není soud povinen provést veškeré navržené důkazy. Zároveň však platí, že pokud soud důkaznímu návrhu nevyhoví, musí takový postup přesvědčivě odůvodnit (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004 - 89, č. 618/2005 Sb. NSS, nebo ze dne 9. 11. 2006, č. j. 1 Azs 218/2004 - 89). Z rozsudku č. j. 5 Afs 147/2004 - 89 dále plyne, že „*neakceptování návrhu na provedení důkazů lze založit pouze argumentem, podle něhož tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Dále lze užít argument, dle kterého důkaz není způsobilý vyvrátit nebo potvrdit tvrzenou skutečnost, tzn. nedisponuje vypovídací potencií. Odmítnout provedení důkazu lze konečně pro jeho nadbytečnost, a to tehdy, byla-li již skutečnost, která má být dokazována, v dosavadním řízení bez důvodných pochybností postavena najisto.*“ Krajský soud v bodě 20 svého rozsudku vysvětlil, že některé důkazy neprovedl, neboť skutečnosti z nich vyplývající nejsou mezi účastníky sporné. Některé stěžovatelčiny důkazní návrhy soud zamítl pro nadbytečnost. Nejvyšší správní soud neshledal v postupu krajského soudu

pochybení. To, jak krajský soud naložil s důkazními návrhy, není ani v rozporu s nálezem Ústavního soudu ze dne 4. 6. 1998, sp. zn. III. US 398/97.

[34] Námitku ohledně chybného číslování pozemku p. č. XE stěžovatelka uplatnila poprvé až v kasační stížnosti. Taková námitka je nepřípustná ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť ji stěžovatelka neuplatnila v žalobě, ač tak učinit mohla.

[35] Nejvyšší správní soud shrnuje, že právní úprava ani judikatura správních soudů vztahující se k řízení o obnově katastrálního operátu neumožňovaly provedení opravy, které se stěžovatelka domáhala. Správní orgány i krajský soud tedy posoudily stěžovatelčin případ správně; jejich rozhodnutí jsou podrobná a pečlivá.

IV. Závěr a náklady řízení

[36] Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), zamítl.

[37] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměla úspěch; žalovanému náklady řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly. Osobě zúčastněné na řízení soud žádnou povinnost neuložil, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 5 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. září 2022

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu